

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԳՍԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ 44.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 20, 1891

ԹԻԻ 25.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	ԵՐԷ
Սեղանն Օրհնել	493
Բարեպաշտ Անձէ Մը Ի՞նչ Կը Պահանջուի	
Ներկայ Գարուն Մէջ	494
Բրիտանի Մարդկութիւնը	495
Երեսասարդի Մը Զարմանալի Կարողութիւնը	495
Այլեւայլք	496
Թղթակցութիւնք. —	
Ընդէ՞ր Ապրիմ, Ընդէ՞ր Մեռնիմ (Ոտնւր) .	496
Սան Եւ Սատար	497
Նամակ Պարտիզակէ	498
Նամակ Ագհիսարէ	498
Մահադոյժ	498
Ազդեր	498
Հանդէս Քաղաքական	499
Արժէք Դրամաց	200

ԱԻՅՏԱՐԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ օր:

Տարեկան գինն է ամէն տեղոյ համար 1 1/2, վեց ամսեայն՝ 3/4 մեծիտիյէ, կանխիկ, եւ հատը 30 փարա: Թղթատարի ծախսը խմբագրութեան վրայ է:

Խմբագրութեան, բաժանորդագրութեան եւ բոլորատարութեան պատկանեալ ամէն գրութիւնք պարտին ուղղուիլ առ Մր. Հ. Ս. Պարնըմ, Ամերիկաց խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միտիոնարաց Ընկերութեան կողմանէ, Ճ. Ք. ԿՐԻՆ, ՍԵՏՈՆԱՏԵՐ

Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՐԵՆ-ԽԱՐԱԳԵՐ

ՍԵՂԱՆՆ ՕՐՀՆԵԼ

(Փետրվարի 25)

«Սյո, տիկին», ըսաւ Տիկին Պէյքը, «ես այնպէս կը հաւատամ թէ այս բոլորին պատճառը փոքրիկ ձիմն էր: Գիտէ՞ք որ ձիմն ժամանակ մը իւր հօրաքրոջ, ձէմիմայի, տունը կեցաւ, և ձէմիմա ոչ թէ միայն անունով այլ նաև հօրմէն քրիստոնեայ էր: Երբ ձիմն մեր տունը վերադարձաւ, ի՞նչ կը սպասէիք որ ընէր հետեւեալ առաւօտուն: Երբ նախաճաշի սեղանին շուրջը նստած էինք նա կայնեցաւ իւր փոքր ոտքերուն վրայ, դոցեց իւր աչքերը և ըսաւ ամենայն երկիւղածութեամբ. «Սիրելի Տէր, շնորհակալ եմք քեզի այս լաւ նախաճաշին համար: Օգնէ՛ մեզ որ ուտենք դայն եւ ըստադէտ սրտով և անկէ զօրութիւնք առնունք այս օրուանս մէջ քու կամքդ կատարելու համար»: Ամէնքս ալ ապշած կը նայէինք ձիմն վրայ, և յետոյ երկնազոյն որդիս ըսաւ, «Ո՛վ վեց տարեկան տղայ, ի՞նչ պատճառաւ

այդ բաներն ըսիր. այդ խօսքերը նոր են այս տան համար: «Գիտեմ», ըսաւ ձիմն, «սակայն հօրեղբայրս ամէն առաւօտ այս խօսքերը կ'ըսէ, և անոնց սեղանին քով երբեք կռիւներ կամ վէճեր չեն պատահիր: Վասն որոյ խորհեցայ որ նոյն բանը մեր տան մէջ փորձեմ և տեսնեմ թէ արդիւնքն ի՞նչ պիտի ըլլայ: Տղուն հայրն ինձ նայեցաւ և ես իրեն նայեցայ, սակայն բան մը չըսինք իրարու: Եղայք ևս քիչ մը ծիծաղեցան, բայց այն առաւօտ խաղաղ նախաճաշ մը ըրինք: Հետեւեալ առաւօտ նոյն բանը պատահեցաւ, և այսպէս եղաւ քանի մը օր շարունակաբար: Սակայն շաբաթ առաւօտ փոքրիկ ձիմն իւր հօր նայեցաւ և կրցածին չափ լրջօրէն ըսաւ, «Հայր, չիտակ չէ որ ինձ նման մէկը ամէն օր սեղանն օրհնէ: Հօրեղբայրս իւր տան մէջ միշտ ինք կ'ընէ աղօթքը: Կ'ուզեմ որ այս առաւօտ դու օրհնես սեղանը»: Ո՛հ, չեմ կրնար, ձիմն, ըսաւ հայրը աղջկան մը նման չիկնելով. և տղայք սկսան ծիծաղիլ: «Ի՞նչու համար չես կրնար», ըսաւ ձիմն. «գիտեմ թէ քրիստոնեայ չես, բայց գիտես որ Աստուած առանց խտրութիւն դնելու շարունակ կուտայ մեր նախաճաշը: ձիմն նպատակ չունէր անվայել խօսք մը ըսելու, թէ և իւր խօսքն այդպէս կը թուէր, և ես տղուն հօր վրայ յառելով աչքերս՝ ըսի, «Տղուն ըսածը ճիշդ է. կարծեմ թէ աղէկ է որ օրհնես սեղանը»: Այսպէս իւր կենաց մէջ առաջին անգամն ըլլալով հայրը սեղանն օրհնեց գրեթէ ճիշդ ձիմն բառերով:

«Այնպէս պատահած էր որ այդ առաւօտ ուշ ելած էի անկողնէս. փայտով պատրաստած էի կրակս և չօթերը լաւ եփուած չէին, լեարդը այրած էր, սուրճը խմուելու յարմար չէր: Այսպիսի ճաշի մը համար հայրն ընդհանրապէս շատ կը բարկանար, բայց այս առաւօտ շնորհակալութիւն մատուցած լինելով նոյն նախաճաշին համար, ինքզինքն ազատ չհամարեց անոր վրայ ունէ պակասութիւն գտնելու, և այս

պէս դառի մը հեղութեամբ նախաճաշ ըրաւ: Սակայն ես ինքնիրենս ըսի, «Եթէ հայրն այսուհետեւ պիտի օրհնէ մեր ճաշը, իմ գործս լինելու է որ հոգ տանիմ լաւ ճաշեր պատրաստելու: Ուղիղ բան չէ պարագաներէն օգուտ քաղելով մարդու մը ստորին կերակուր տալ երբ նա ազատ չգտար ինքզինքն այդ կերակրոյն վրայ դիտողութիւն ընելու: Այսպէս այդ գիշերը ժամացոյցն այնպէս լարեցի որ դարձուցի զանգակը ժամ հինգին (Ը. Ե.) զարնէր, վասն զի որոշած էի կանուխ ելնել: «Ի՞նչ կ'ընես, Մարիա», հարցուց հայրը: Ես ալ յայտնեցի իմ խորհուրդըս, և կարծես խօսքերս շատ ազդեցին նմա: «Մարիա», ըսաւ նա, «բոլորս ալ երկար ժամանակէ ի վեր սխալ ճամբու հետեւած ենք: Սակայն այդ փոքրիկ ձիմն արթնցուց իմ խիղճս: Երբ նա ըսաւ այնպիսի անմեղ երևուածութիւն, «Գիտեմ թէ քրիստոնեայ չես դու, բայց Աստուած միշտ կուտայ մեր նախաճաշը առանց խտրութիւն դնելու», խորհեցայ թէ նա ինձ կուտար ուրիշ բաղձաթիւ բաներ որոց համար շնորհակալ լինել մտքէս անցած չէր, և այսօր մինչև իրիկուն անհանդիստ եղայ: «Վաւ», ըսի ես, «ուղիղ ճամբուն մէջ մտնելու համար ժամանակը երբեք ուշ չկրնար լինել: Մենք միջին տարիքով անձինք ենք, և ինքնոյ սկսելու ենք մեր ճամբան: Պէ՛հ, յարեց նա, «այդ ուղիղ ճամբէն այնչափ ժամանակ դուրս մնացած եմ որ չեմ գիտեր թէ ի՞նչպէս գտնելու եմ զայն: «Վաւ», ըսի ես, «Աւետարանի պաշտօնեայք եկեղեցեայ մէջ դրուած են որպէս զի ժողովրդեան ըսեն թէ ի՞նչեդանելու են զայն: Վաղը կ'իրակի է մէկտեղ եկեղեցի երթանք և նայինք թէ չե՞նք կրնար գտնել ճամբան: Կ'ըսեմ ձեզ թէ երբ այսպէս կը խօսէի, իմ խօսքերուս վրայ ես իսկ կը զարմանայի. կարծես թէ ես չէի խօսողը: Բայց հայրը դառի մը նման դարձեալ պատասխանեց, «Շատ լաւ, Մարիա, ղեկ երթանք: Այս եղաւ սկզբնաւոր

ըուծիւնը, տիկին, և այժմ երկուքս
ալ բարի անուն ունեցող եկեղեցւոյ
անդամներ ենք։ Երբ կը տեսնեմ վոդ-
րիկ ձիւմը որ եկեղեցւոյ մէջ կ'երգէ
եռանդեամբ, կը խորհիմ Սուրբ Դրոյ
սա համարին վրայ, «Ու զանոնք մէկ
պզտիկ տղայ մը պիտի ըլժէ։»

ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԱՆՁԷ՛ ՄԸ Ի՞ՆՁ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻ
ՆԵՐԿԱՅ ԴԱՐՈՒՍ ՄԵՋ
(Պատ. Տբ. Սբողբ.)

գունդագունդ մեզ պիտի դային իրենց հաճութեամբ, նման աղանեսաց որք իրենց բոյնը կը դիմեն:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԱՐԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
[Խմբագրական]

Բնական էր որ մարդիկ ուրանային մեր Տէրոջ աստուածութիւնը: Աստուծոյ եւ մարդոյ մէկ անձի մէջ միացման վարդապետութիւնն այնչափ նորանշան է եւ այնչափ անհաւանական կը թուի որ տարակոյս չկայ թէ այնմ հակառակողներ պիտի գտնուին: Եւ եթէ այսպիսի միացում մը տեղի ունեցաւ իսկ, բազմաց համար դժուարին է հաւատալ թէ այդ միացումը եղաւ յանձին խոնարհ, արհամարհեալ եւ խաչեալ նազով-րեցի հիւսիս: Եւ սակայն գրեթէ ամբողջ քրիստոնեայ աշխարհն ընդունած է այս տարօրինակ վարդապետութիւնը: Եկեղեցւոյ տարբեր ճիւղեր անհամաձայն գտնուած են ուրիշ կէտերու վրայ, սակայն յայտն միաբան եղած են: Առեր Գիրքն Քրիստոսի աստուածութեան նկատմամբ այնչափ պարզ վկայութիւն կու տայ եւ ամենակարող Փրկչի մը պէտքն այնչափ զօրաւոր կերպիւ կը զգացուի որ Արիստականաց վարդապետութիւնը վերջապէս մերժուեցաւ նախնի եկեղեցւոյ բոլոր ճիւղերէն, եւ այսօրուան Միաբանաց, թէեւ բազմաթիւ պերճախօս եւ կարող քարոզիչներ ունեցած են, սակայն տակաւին քրիստոնէական փոքրադոյն յարանուանութեանց մին կը կազմեն:

Հակառակ ուղղութեամբ սխալելու նուազ վտանգ լինել կը թուի: Քրիստոս ուրիշ մարդոց երեւոյթն ունէր, ուրիշ մարդոց նման ապրեցաւ, եւ մեռաւ ուրիշ մարդոց նման, եւ Նորա խօսքերը լսող կամ զնա խաչէն կախուած տեսնող հաղարարութեան մարդոց եւ ոչ մին կը տարակուսէր Նորա մարդկութեան վրայ, ինչպէս չէր տարա-կուսէր Պետրոսի կամ Կայիափայլի մարդ-կութեան վրայ: Եւ սակայն եկեղեցին մոռնող առաջին հերետիկոսութեանց մին կ'ուրանար Քրիստոսի կատարեալ մարդ-կութիւնը: Յովհաննու թղթոց մէջ գործածուած լեզուէն հաւանական կ'երեւի թէ այդ առաքելոյն կենդանութեան միջոցին կային այնպիսիք որք կ'ուսուցանէին թէ Քրիստոս իրապէս մարդ չէր: Քրիստոնէա-կան աղանդ մը կ'ուսուցանէր թէ աստ-ուածային զօրութիւն մը մարդ Յիսուսի մարմնոյն մէջ մտաւ Նորա մկրտութեան փամանակ եւ ելաւ Անկէ Նորա չարչար-ոքելէն առաջ, այնպէս որ Յիսուս պարզ մարդ մ'էր երբ մտնուեցաւ, ծեծուեցաւ եւ խաչուեցաւ: Ուրիշ աղանդ մը կ'ուսու-ցանէր թէ Քրիստոսի մարմինն իրօք մարդկային մարմին չէր, ոչ ալ չարչարա-նաց ընդունակ, այլ էր միայն աննիւթա-կան եւ եթերային դոյացութիւն մը որ մարդկային մարմնոյ մը նմանութիւնն ու-նէր:

Այս վերջին աղանդին հետեւողք կը կոչ-ուէին Երեւոյթականք: Սոցա այս կէտին վրայ ունեցած վարդապետութիւնը արդ-իւնքն էր իրենց ինքնօրինակութեան որ կ'ուսուցանէր թէ չարը նիւթէն անբաժա-նելի է: Այնպէս որ ընդունիլ թէ Քրիս-տոս նիւթական մարմին ունէր, պիտի լինէր ընդունիլ թէ Նորա բնութեան մէջ չարու-թիւն կը գտնուէր: Լսեցինք թէ այս երկ-րին մէջ կան ոմանք որք Երեւոյթականաց վարդապետութիւնը կ'ընդունին այսօր, եւ

մեզմէ խնդրուեցաւ որ գրենք այդ վարդա-պետութեան վրայ: Անշուշտ անհատ ան-ձինք լինելու են այդ վարդապետութիւնն ընդունողները, վասն զի արեւելեան բոլոր եկեղեցիք կ'ընդունին Քրիստոսի կատար-եալ մարդկութիւնը:

Սակայն ի՞նչ վնաս ունի այսպիսի վար-դապետութիւն մը, եւ ի՞նչ պատճառաւ հակառակելու ենք այնմ: Կան բազմաթիւ պատճառներ որոց ոմանք են հետագայք:

Ա. Այս վարդապետութիւնը կը բանալ մեզաց համար եղած քառութիւնը: Եթէ սոցն վարդապետութիւն ճշմարիտ է, ու-րեմն Քրիստոս իրապէս չարչարանք չկրեց: Գամբուրեն Նորա աննիւթ մարմնոյն մէջ մկրտիլը ցաւ յառաջ չբերաւ, եւ Նորա կո-ղէն հոսած արեւն իրապէս նիւթական արեւն չէր: Վասն որոյ, որովհետեւ «ար-իւն չթափուած թողութիւն չըլլար», մեր մեղաց թողութիւն եղած չէ:

Բ. Յարուսեալն փառաւոր վարդապե-տութիւնը կը ջնջուի: Յարուսեալն մեծ փաստն այն է թէ Քրիստոս յարեաւ: Նա էր ննջեցելոց առաջին պտուղը: Մեռաւ, թաղուեցաւ եւ երրորդ օրը յարութիւն առաւ: Այսպէս յաղթեց մահուան եւ գե-րեզմանին, եւ երբ Ժամանակը դալ, պիտի զրկէ Իւր հրեշտակապետը կանչելու զոսա որք երկրի հողին մէջ կը ննջեն: Սակայն եթէ Քրիստոս լոկ աննիւթ մարմին մը ունէր, ուրեմն Նա ո՛չ մեռաւ եւ ո՛չ մե-ռնալէն յարութիւն առաւ, վասն զի մա-հը գործ չունի աննիւթին հետ: «Եւ թէ որ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ուրեմն մեր քարոզութիւնը պարապ է, ու ձեր հաւատքն ալ պարապ է»:

Գ. Կը կորուսանենք կատարեալ մարդ-կութեան օրինակը: Մորթած ենք Քրիստո-սի նայիլ եւ ջանալ Անոր նման լինելու: Ուրախ եղած ենք վասն զի մարդկային սեռին մէկ անդամն ապրեցաւ առանց մե-ղաց եւ կրնանք ապահովութեամբ հետեւիլ Նորա քայլերուն: Սակայն եթէ Քրիստոս մարդկային մարմին չունէր, ուրեմն մար-դոց սովորական փորձառութիւնը չունե-ցաւ, եւ վասն որոյ չկրնար մեր օրինակը լինիլ: Անձնութեան համար մեզ ներ-ջնչում մը եղած է Քրիստոսի օրինակը որ անկեալ սամարացի կնոջ հոգեւոյն օգնելու բաղձանաց մէջ մոռցաւ Իւր յոգնութիւնը: Աղօթաբերութեան ներշնչում մը եղած է մեզ Նորա օրինակը որ լիքնալ զաղաթան վրայ գիշերներ կ'անցունէր աղօթելով: Ինչպէս Ներշնչութեան ներշնչում կ'ունենանք Նորա օրինակաւ որ Իւր աշակերտաց առջեւէն կը քայլէր Երուսաղէմ երթալու Ժամանակ ուր իշխանները Իւր կեանքը կը վնասէին: Եւ համբերութիւն կը սորվինք այն եղա-նակէն որով Նա կրեց զառնաստանի ատենին եւ Գողգոթայի չարչարանքները: Սակայն եթէ Նա չունէր իրական մարմին, ուրեմն չյոգնեցաւ, քնոյ պէտք չունեցաւ, Իւր թշնամիներէն վախճալու բան չունեցաւ, եւ թեթեւագոյն ցաւ մը իսկ չկրեց հրեայ կրօնամոլաց եւ հռոմայեցի զինուորաց ձեռքէն:

Դ. Աստուծոյ մեծ ստեղծմը վերագրած կը լինինք: Նա խոստացաւ Աբրահամին եւ Դաւիթին թէ Մեսիան իրենց սերունդէն պիտի գար: Եթէ Քրիստոս մարդկային մարմին չունենար, չէր կրնար անոնցմէ սերած լինիլ: Մարիամ խաբուեցաւ հրեշ-տակէն որ ըսաւ նա թէ որդի մը պիտի ծնանէր, եւ միայն մարմնոյ մը նմանու-

թիւնն էր զոր նա խանձարուրի մէջ փաթկելով մտուրի մը մէջ դրաւ: Եւ Քրիստոսի ամբողջ կեանքը խաբէութիւն մ'էր: Նա կը թուէր մեծնալ, ունել, քնա-նալ, չարչարուիլ եւ մեռնիլ, եւ ո՛չ Ինք, ո՛չ Իւր հետեւորդք երբեք ըսին աշխարհի թէ բոլոր այս բաները միայն երեւոյթ էին: Այսպիսի խաբէութիւն մը չենք կրնար վե-րագրել այն Անձին որ ըսաւ իրեն համար, «Ես եմ ճամբան ու ճշմարտութիւնը ու կեանքը»:

Առանց այլ եւս յիշելու Երեւոյթական-նաց վարդապետութեան յոռի հետեւանքնե-րը, այնչափը բաւական պիտի լինի մեզ ցուցնելու թէ այդ վարդապետութիւնը հակառակ է Սուրբ Գրոց պարզ յայտարարու-թեանց: Քրիստոս կոչուած է մարդ, Որդի մարդոյ եւ Դաւիթի որդին: Գրուած է թէ «Բանը մարմին եղաւ»: Նա որդւոյ եւ եղ-բօր մարդկային յարաբերութիւններն ու-նեցաւ: Աւետարաններէն յաճախ անուղղա-կի կերպիւ կը հասկցուի թէ Նա մարդու մը ձեւը, երեւոյթը եւ զգայարաններն ու-նէր: Մարմնոյ մը բոլոր վիճակները եւ գործողութիւնները Նա վերագրուած են կ'անօթեմար, կը ծարաւէր եւ կը յոգնէր: Կ'ուտէր, կը խմէր, կը քալէր, կը խօսակցէր, կը քնանար, եւ վերջապէս մեռաւ: Քրիս-տոսի հրաշիւք յղացուիլը չապացուցաներ թէ Նորա մարմինն իրական չէր, ինչպէս Այսամբ ստեղծուած եւ չծնած լինելը չա-պացուցաներ թէ մեր նախահօր մարմինն իրական չէր: Զշմարիտ է թէ երբեմն հրեշ-տակներ կ'երեւէին մարդու տեսքով, սա-կայն այս կը լինէր կարճ Ժամանակի մը համար, եւ ըսուած չէ թէ հրեշտակները մարմին եղան, ոչ ալ նոքա կոչուած են Դաւիթի կամ ուրիշ անձի մը որդիքը:

Երեւոյթականք իրենց մեծ անպայցոյց կը հիմնեն Փիլիպ. Բ. 7 եւ 8 համարաց վրայ: «Հապա անձը ունայնացուց ծառայի կեր-պարանք առնելով մարդոց նման ըլլալով: Եւ կերպարանքովը մարդու պէս գտնուե-լով, ինքզինքը խոնարհեցուց մինչեւ մահ-ուան հնազանդ եղաւ»: Եթէ «ծառայի կերպարանք» բառերը կը նշանակեն թէ Նա իրապէս չծառայեց, ուրեմն նախորդ համարին մէջ գտնուած «Աստուծոյ կեր-պարանքը ունենալով» խօսքը եւս կը նշա-նակէ թէ Նա իրապէս Աստուած չէր: Այս տեղ կ'ըսուի «կերպարանքովը մարդու պէս գտնուելով», քայց ուրիշ շատ տեղեր կ'ըսուի թէ Նա մարդ էր, եւ նոյն իսկ այս համարներուն մէջ կ'ըսուի թէ Քրիստոս իրապէս մեռաւ եւ այն եւս խաչին մահ-ուամբ: Եւ Երեւոյթականաց տեսութիւնը կը կորսնցունէ սոցն համարներուն զօրու-թիւնը: Աստ Քրիստոսի օրինակը ցոյց կը տրուի իբրեւ գրգիւ անձնութեան խոսք բարեոյն համար: Սակայն եթէ Քրիս-տոս նիւթական մարմին չունէր, եւ եթէ Նորա չարչարանքները եւ մահը առ-հ-րեւոյթա էին միայն, ուրեմն ինչ որ ըրաւ Նա մարդոց համար, իրեն ու է ներդա-թիւն չպատճառեց, եւ վասն որոյ չկրնար գրգիւ մը լինիլ մեզ համար:

ԵՐԵՎՈՒԹԻՒՆԻ ՄԸ ԶԱՐԲԱՆԱԼԻ
ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկացի երիտասարդ տղադրիչ մը կը սքանչացունէ իւր ընկերները քանի մը զարմանալի գործերով: Եւ իրօք գերբնա-կան կը թուի նորա ճշիւ չափելու կարո-ղութիւնը իւր աչօք եւ մտօք: Երբ քայ-

կոչուած չափը (մէկ վեցերորդ մասնա-
չափ) կը գործածէ, չորսմէր նիւթական չա-
փերու այլ իւր մտքով կը չափէ ուղղուած
երկայնութիւնը, կը նշանակէ եւ կը կարէ:
Մօտերս երբ ըրաւ իւր այս կարողութեան
մի հանդէսը, առաւ ինը կտոր պղինձ կանոն
(ճեղք) եւ կտրեց անոնցմէ 6, 7, 8, 9,
10, 11, 12, 13, 14 եւ 15 քաշեր երկայ-
նութեամբ կտորներ: Եւ երբ համեմատ-
ուեցան ասոնք բուն չափերուն հետ, տես-
նուեցաւ որ ունէին ճիշդ երկայնութիւն-
ները: Յետոյ կտրեց տասներկու կտորներ
միջափ երկայնութեամբ, եւ ասոնց բաղա-
տելու իրարու հետ կտորները հաւաքուե-
լով բաղադրուեցան եւ գտնուեցան ճիշդ
հաւասար իրարու: Նա աւելի երկայն չա-
փեր կը կտրէ մի եւ նոյն ճշգրտութեամբ,
կտոր մը փայտ տրուեցաւ ձեռքը, եւ հար-
ցուեցաւ թէ ո՞րչափ է անոր երկայնու-
թիւնը: «Երկու ոտք, հինգ եւ երեք ու-
թերորդ մասնաչափ» ըսաւ անմիջապէս,
եւ բացարձակապէս ճիշդ էր այս պատաս-
խան: Հարցուեցաւ նաեւ կոճղի մը հա-
մար թէ ճիշդ քառակուսի էր: Ըսաւ թէ
«Անոր այս ինչ անկիւնը քիչ մը փոքր է»:
Այդ անկիւնը չափուելով գտնուեցաւ թե-
թեւապէս սուր: Այս տպագրիչին ուրիշ
մէկ ուշագրաւ բարեմասնութիւնը սա է
որ երբեք ժամացոյց չգործածեր, վասն զի
միշտ կարող է ըսելու թէ ժամը քանի՞ն է:
Միւրիւն օր մը յետ միջառուր, մինչ նա բո-
լոր օրը տեսած չէր ժամացոյց, իւր գոր-
ծակցաց մին կատակի ձեւով հարցուց թէ
ժամը քանի՞ն է: «Երեքը եօթը վայրկեան
անցած է» պատասխանեց իսկոյն, եւ շէն-
քին մէջ գտնուող բոլոր վստահելի ժամա-
ցոյցները հաստատեցին թէ ճիշդ ըսած էր
նա: Որպէս զի աւելի լաւ կերպով փոր-
ձուէր նորա այս կարողութիւնը, իւր սե-
նեկակցաց մին զիշեր մը արթնցուց զնա
եւ հարցուց թէ ժամը քանի՞ն է: «Երկուքը
քսան անցած է» պատասխանեց: այս ան-
գամ միայն մէկ վայրկեան տարբեր ըսած
էր ճիշդ ժամանակէն: Երկուստարդ տպագ-
րիչը չափեր իւր անուան հոգակուրիլը, եւ
կը մերժէ իբրեւ շահու միջոց հրապարա-
կաւ գործածել իւր այս մասնաւոր ձիրքը:
Իւր անունն է ձօ Հարով: Իւր մանկու-
թենէն հետէ կարող եղած է այսօրինակ
նշանաւոր բաներ ցուցնել:

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

Լոնտոն ունի 8,325 մղոն փողոց, եւ
5,633,000 բնակիչ, աւելի քան բոլոր Սկո-
տլոյ կամ Իռլանտայի բնակիչները: Ունի
միայն 439 չէնք եկեղեցւոյ: Իբր 8,500
բնակիչ կ'իյնայ մէկ մղոնին: Ի Լոնտոն կը
գտնուին 145,000 մուրացիկներ: Երբ եր-
րորդն են մանկուկներ, բնակչաց հինգերորդը
կը մեռնի գործատեղեաց, հիւանդանոցաց
կամ յիմարանոցաց մէջ: Ի Լոնտոն կը
գտնուին աւելի քան 36,000 արձանագրեալ
ունակացած ոտնադործներ: Կը գտնուին
աւելի քան 14,000 ոստիկանութեան պաշ-
տօնեաներ, որոց աւելի քան 1,400,000
անդդ ոսկի տարեկան թոշակ կը վճարէ
քաղաքը: Կը գտնուի նաեւ 14,000 գինե-
տուն: Թէ ասոնք ո՞րչափ ծախուց պատ-
ճառ կ'ըլլան ոչ ոք կարող է ցուցնել թուա-
նշաններով: Յորչափ թոյլ կը տրուի ոգելից
ըմպելեաց անիծեալ խանութներուն, դուրս
պիտի չելին «խաւարակուռն» Լոնտոնէ
կամ որ եւ իցէ ուրիշ քաղաքներէն անյա-

տակ թշուառութիւնը եւ ասպականութիւնը:
— Հրեայք տէր չեն Պաղեստինու, բայց
կը թուի թէ օր ըստ օրէ տէր կը լինին
աշխարհիս մնացեալ մասին: Ռոյիլթոք տասն
տարեաց մէջ Անգլիոյ փոխ տուին 44,000,
000 ոսկի, Աւստրիոյ 10,000,000, Բրու-
սիոյ 8,000,000, Գաղիոյ 26,000,000, Ռու-
սիոյ 10,000,000, Պրաղլի 2,400,000, եւ
բայց յայտնաւ ըսողում միլիոններ փոքրա-
գոյն պետութեանց: Ռուսիոյ երկաթուղ-
եաց իբր չորրորդը կը պատկանի Հրէի մը
որ ճանչցուած է Ռուսիոյ երկաթուղ-
եաց թաղաւոր անուամբ: Պաշտօնական
արձանագրութիւնը կան որ կը ցուցնեն
թէ արեւելեան եւ կեդրոնական Եւրոպայի
ցամաքին մէկ մեծ մասը անցած է Հրէից
ձեռքը:
— Ըստ բանից այնպիսեաց որ ծառոց ար-
ման խնդիրն իրենց մասնաւոր ուսումն
ըրած են, գեղձը (yew-tree, բոսն-ի պաշտ)
ապրած է 3,200 տարի, շուպէրթիան (schu-
bertia) 3,000, եղեւինը 2,000, կաղնին
1,500, մայրը 1,200, տիլիան (օւլմա-
պաշտ) 1,400, սօսին (լաւար պաշտ) 1,000,
ընկուղին 900, ձիթենին եւ նոճին 800,
նարնջենին 630, կնձնուրն մէկ տեսակը
(maple) 500, կնձնին 300:
— Երկրիս ամենէն որկրամոլ բնակիչը
կը թուին լինել Սմալադ Գաֆիրը, որ Ափ-
րիկէի Օրենձ գետոյն ականց քովերը կը
բնակին: Կը սնուցանեն ոչխար եւ արջառ-
ներ, բայց ամիսն անգամ մը պէտք ունին
որսի ելլել իրենց ախորժակին պահանջը
լցունելու համար, եւ յաջող արշաւանքէ
մը ետքը մեծ քան մը չեն համարիր մէկ
անգամ սեղան նստած ժամանակ այր մար-
դու մը լափելը չորս քաշ միս, մեծ սկա-
ւառակով խարշած ծուծ, մածուն, եւ ե-
գիպտացորենէ նոսր ապուր (շաւա): Հա-
րիւրապէս վիսաման տեսաւ որ իւր քաջե-
րէն մին մէկ գիշերուան մէջ ամբողջ կե-
րաւ սեւ այծեման մը աղբը, եւ կը բա-
ցատրէ անոնց այս մեծագործութեան պատ-
ճառը, ըսելով թէ նոքա ըստ հարկին կա-
րող են ծոմ պահել շաքաթ մը, բայց կը
յաւելու ըսել, կը թուի թէ մարդու ան-
վայել կը համարին սեղանէն ուտեստ ա-
ւելցունել:
— Մարդ մը որ մօտերս մեռաւ Սմերի-
կայի Օհայոյ նահանգին Մորիսթաուն քա-
ղաքը, վերջինն էր ընտանիքի մը ինն դա-
ւակաց որք ամէնքն ալ ծնած էին առանց
տեսողական ջղի, եւ ուստի բոլորովին
կոյր էին: Կառավարութիւնը տուած էր
անոնց կտոր մը երկիր, եւ նոքա կը կա-
տարէին ագարակի բոլոր գործերը: Կատար
կը կտրէին, ալիւրի աղօրիք կը դարձու-
նէին, ձի կը վարէին, եւ կարող էին ըսել
թէ ինչ գոյն ունէին այս ինչ անասունք,
եւ ինչ արժէք այս ինչ գրամը լոկ շօշա-
փելով զայնս:
— Կ'ըսուի թէ աշխարհիս ամենէն բարձ-
րագիր տեղը ուր կանոնաւոր բնակութիւն
հաստատուած է, է Պուտայական մենաս-
տանն ի Հալնէ, Թիպէթի մէջ, եւ ծո-
վուն երեսէն իբր 16,000 ոտք բարձր է:
Բարձրագիր վիճակ կարգաւ երկրորդն է
Կալիւրա, երկաթուղուց կայարան ի Փերու,
որ կը գտնուի 15,633 ոտք բարձր չորից
մէջ: Անոր մօտ կը նոյն բարձրութեան
վրայ լեռանց մէջէն այժմ կը պեղուի եր-
կաթուղուց փապուղի մը 3,847 ոտք եր-
կայնութեամբ: Ի Պոլիվիա, Փոթոպոյի քա-
ղաքը ծովուն երկսէն 13,330 ոտք բարձր

է: Քուզքոյ, ի Փերու 44,380 ոտք: Լա-
Փադ, ի Պոլիվիա 10,883 ոտք, եւ Լէտ-
վիյ ի Միացեալ Նահանգս 10,200 ոտք:
Աշխարհիս մէջ ամենէն խոր ծակը կը
գտնուի ի Հոլլանդ, Արեւմտեան Վիրժի-
նիոյ մէջ յԱմերիկա, ուր ութ մասնաչափ
տրամագծիւ հոր մը կ'իջնէ իբր մէկ մղոն:
Երբ այս հորը ճիշդ այդ խորութեան հաս-
նի, կառավարութիւնը պիտի դնէ գործը
երկու ճարտար երկրաչափից հսկողութեան
ներքեւ, որ շարունակեն զայն պեղել երկ-
րին մէջ մինչեւ ուր որ կարող է հասնիլ
մարդկային հանճարը: Նպատակ ձեռնարկիս
է ըստ կարի հասկնալ ջերմութեան աստի-
ճանը եւ մագնիսական վիճակները, եւ
այդ վիճանին համար պատրաստուած
գործեալ յօրինել յառաջդիմութեան եւ բո-
լոր զիւտից կատարեալ տեղեկագիր մը որ
պիտի պահուի եւ դրուի Շիքսպիւրի Ար-
ուեստահանդիսին Երկրաչափական Բաժնին
մէջ:
— Քանի մը սակաւագիւտ մետաղք որք
ունին մասնաւոր յատկութիւններ, կը գոր-
ծածուին ինչ ինչ արհեստից մէջ: Զոր օ-
րինակ, փալադիւմ կը գործածուի ժամա-
ցոյցներու այս ինչ այն ինչ մասերը չինե-
լու համար, եւ էրէթիւմ ոսկի գրիչներու
ծայրից համար: Լիթիւմ մետաղաց ամենէն
թեթեւն է: Ռոպիւմ յետին աստիճան
կարծր է եւ դիւրաբեկ, եւ կը հալի յոյժ
բարձր աստիճան ջերմութեամբ միայն, իսկ
էրէթիւմն է ծանրագոյնը ցարդ գտնուած
մետաղաց: Անտեղեակ անձինք չունին դա-
ղափար այս սակաւագիւտ մետաղաց ար-
ժէից վրայ, որոց մեծագոյն մասը շատ մը
աւելի դրամ կ'արժեն քան ոսկին եւ ար-
ծաթը:
— Ռեյն-Սիւնիքէ կ'ըսէ թէ Տր. Քոֆ-
ման յաջողած է քարիւղը վերածել թանձր
վիճակի վառելու համար: Կը վառի այն չա-
րունակ ըտյց յամր յամր եւ առանց ծուխ
հանելու, եւ կ'արձակէ ծառայի ջերմութիւն:
— Գերմանացի փորձէսոր մը կ'ըսէ թէ
գտած է այն պոլիէթիլեն որ յառաջ կը բե-
րէ ճաղատութիւն մաղերուն արմատները
ջնջելով:
— Սփրիկէի 11,000,000 քառակուսի մղոն
գետնէն միայն իբր 4,500,000 մղոնը ան-
ցած չէ եւրոպական պետութեանց ձեռքը,
եւ ասոր աւելին քան կէսը կ'իյնայ Սահա-
րա Անապատին մէջ:
— Լիքի մեծ հեռագրիտակը յերեւան կը
բերէ իբր 100,000,000 աստղ, որոց իւրա-
քանչւրն է մի արեւ, որ հայեցողականա-
պէս եւ վերաբանականապէս կու տայ լոյս
եւ ջերմութիւն իւր մոլորակաց: Սոյն հե-
ռագրիտակ յերեւան կը բերէ այնպիսի մանր
աստղեր որոցմէ 30,000 հատի կոյտ մը պէտք
է լոկ աչօք տեսանելի ըլլալու համար:
— Եւրոպական վիճակագիրք երկրա-
գնտոյս բնակչաց թիւը կը հաշուեն լինել
1,510,281,000: Վիճակագիրք կը ցուցնեն
թէ մարդկային էակաց 500,000,000ը կը
հագնին զգեստ, 250,000,000ը սովորած չեն
հագնիլ զգեստ, եւ 700,000,000ը կը ծած-
կեն իրենց մարմնոյն ինչ ինչ մասերը միայն:
ԹՂԹԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԸՆԴԵՐԱՊԵՏ, ԸՆԴԵՐՍԵՆԻՍ.
Մինչ տեսանեմ զի յայտ աշխարհ
Լի են արցունք, ցաւ ու աշխարհ,
Եւ թէ երբեք չգրտաւ մարդ
Իւր անհնչերուն յագուրդ մը ցարդ,
Ինչ որ միւրապէս Ընդէր ապրիմ:

Այլ մինչ տեսնեմ զի դէպ Բանան
Այս սուրբ տենչերն ճամբայ բանան,
Ուր կարէ մարդ զերծ յողորմ դառն
Երջանկութիւն վայել անխառն:

Ընդէր մեռնիմ:
Մինչ կ'որոնեմ աստ, ի յերկրի,
Վարդեր որովք սիրան իմ բերկրի,
Այլ գտանեմ լոկ սուր փուշեր,
Ամպ եւ ձմեռ, սեւ մութ զիշեր,
Ընդէր ապրիմ:

Այլ մինչ քննեմ բնութեան դօրէն,
Որ ձայն տայ ինձ սարէն, ձորէն,
Թէ նախ փուշեր եւ ասպ վարդ,
Նախ խաչ, ասպ թագ փառադարդ,
Ընդէր մեռնիմ:

Մինչ տեսնեմ մահու ճիւղ
Ժպտի վերեւ հողույս նուաղ,
Եւ ծաղիկներն յուսոյս անթիւ
Կամի խաւրի մի գոռ շանթիւ,
Ընդէր ապրիմ:

Այլ մինչ զգամ զի էն անտես
Հրաւէր կարգայ ինձ Իւր ի տես,
Եւ թէ միակ ճամբայ կայ մահն,
Դժոխս սոսկում տայ ինձ նորա անն:

Այլ թող մեռնիմ:
Եփրատ Գոյէճ
Խարբերդ

ՍԱՆ ԵՒ ՍՍՏՍՐ

Բ. ԵԿԵՆԵՂ

Նախորդ յօդուածով (19րդ թիւ Ա.-Եր-
բէր) ինչ որ ըսուեցաւ յազազս վարժարա-
նի սանուց եւ սատարաց, նոյնը կը պատ-
շաճի եւ վասն եկեղեցւոյ, որ է գերազան-
ցապէս կրթարան սանուց սրտի եւ մտաց
ի վայելել զԱստուած եւ պաշտել զՆա: Ե-
կեղեցին է նաեւ միաբանութիւն սատա-
րաց ի ծառայութիւն Աստուծոյ փրկու-
թեամբ մանկանց: Ուստի այս նուիրական
միաբանութիւն ունի կենսական պարտիս
եւ կոչումն որ ի բարեպաշտութեան կը թէ
ի մարմնոյ ծնեալս, որք պէտք է եւ ի Հոգ-
ւոյն ծնանին եւ Նորա չնորհիւ սնանին:
Եկեղեցին պարտի բարեբարել մարմնածին
մտաց եւ հոգեծին սրտից: Այսպէս սնեալք
պիտի ըլլան իսկական սանուցը, եւ սնու-
ցիչը սատարը: Եկեղեցւոյ այս կոչումն ի
Սուրբ Գիրս կարի պատշաճութեամբ կը
նմանցուի յարաբերութեան ծնողի եւ զաւ-
կի: Եկեղեցին կը ստորադրի որպէս մայր,
եւ սանուցը կը ստորադրին որպէս որդիք:

Եկեղեցւոյ այս պարտիս լիովին բացառ-
ելոյ համար՝ նա կը պատկերի որպէս աղ-
ջիկ մանուկ, որ ի մանկութենէ անտի ընդ
մասնաւոր խնամով Հօրն երկնաւորի կը
սնանի եւ կը զարգացուի (Սաղ. 106. 10-
15. Եղեկ. ԺԶ. 1-15): Ապա կ'ըլլայ չափա-
հաս կոյս՝ եւ իբրեւ նշանուած Գաղին Աս-
տուծոյ (Երգ. Երգոց Դ. 5.), որ «Իբ անձը
մատնեց անոր համար, որ զանիկա սրբէ
ու մաքրէ» «որ մէկ արատ մը կամ խոր-
շումութիւն կամ ուրիշ ասոնց պէս բան մը
չունենայ, հապա սուրբ ու անարատ ըլլայ»
(Եփես. Ե. 26, 27): Այս եկեղեցւոյն կ'ըսէ
Տէրը, «Բեզ յաւիտեան ինձի պիտի նշանեմ
... արդարութիւնով, իրաւունքով, ողոր-
մութիւնով ու զթութիւնով» (Ովս. Բ. 19,
20): Ուստի եւ Պօղոս կորնթացի քրիստո-
նէից կ'ըսէ, «Ես ձեզ մէկ էրկան մը նշա-
նեցի՝ մաքուր կոյսի մը պէս՝ Քրիստոսի
զիմացը հանելու» Ապա եկեղեցին՝ Կերեւի
որպէս Գաղին նոր հարսն (Յայտ. ԻԱ. 9),

որուն «տրուեցաւ որ մաքուր ու լուսա-
փայլ բնեղ հագնի, որ ան բնեղը սուրբե-
րուն արդարութիւնն է» (Յայտ. ԺԹ. 8):
Ուստի այսու պատկերաւ եկեղեցին կը
ներկայանայ միացեալ ընդ Քրիստոսի որ-
պէս կողակից, որպէս Անոր մարմինը, «Ա-
նոր լրումը, որ կը լեցնէ ամէն ամէն
բանի մէջ» (Եփես. Ա. 23): Այսպէս եկեղե-
ցին կ'ըլլայ Քրիստոսի սիրելի տունը, ուր
կը պատրաստուի զօրութեամբ Հոգւոյն եւ
սիրով Քրիստոսի լինել մայր եւ ծնանի
հոգեւոր զաւակունս (Եբր. Գ. 6. Յայտ.
ԺԲ. 2. Ես. 42. 6-8), եւ այն երբեմն
սքանչելի եղանակաւ, որպէս թէ «մէկ ազգ-
մը մէկ անդամին ծնաւ» Այս ծնեալ որ-
դինքը կը մոռցանէ ան ճշմարտութեան
անխաղաղ կաթովը, որով զօրանալէ ետքը
որդիք կրնան ծառքել քրիստոնէական
խորհրդոց կերակուրները, որպէս կ'ընէր
Պօղոս կորնթացի հաւատացելոց (Ա. Պետ.
Բ. 2. Եբր. Ե. 12, 13. Ա. Կոր. Գ. 2):

Ապա ուրեմն մասնաւոր եկեղեցի մը,
թէեւ ըլլայ ուղղափառ, առաքելական, ա-
ւետարանական, եւ այլ ուրիշ ինչ բարե-
մասնութիւնը որ կան թող ունենայ, եթէ
չկատարել այս մայրական պարտիս, է ան-
հաւատարիմ առ Քրիստոս, չունի խանդա-
կաթ սէր առ հոգիս: Հաւատացելոց միա-
բանութիւն եթէ չէ սատար հոգւոյ, չունի
սանուց հոգեւոր, է լոկ անուամբ եկեղե-
ցի: Անուն ունի թէ կենդանի է՝ այլ գուցէ
մեռած է կամ գէթ ծերացած: Ուստի եւ
չէ յարմար եւ արժանի օրհնութեանց զոր
Աստուած պէս պէս կերպարանաւ կը խոս-
տանայ: Այլ այն եկեղեցին որ այս ծնու-
ղական պարտիս կը կատարէ, յիշաւի պի-
տի լինի «որպէս մայր որդւովք բերկ-
րեալ» Բանգի այսպիսեաց Տէրը պիտի
ըսէ, «Ծնանելու որդիքը քու ականջնե-
րուդ պիտի ըսեն, Աս տեղը ինձի նեղ է
... Ու դուն քու սրտիդ մէջը պիտի ը-
սես, Ասոնք ինձի ո՞վ ծնաւ ... ասոնք
ո՞վ մեծցուց» (Ես. ԽԹ. 20, 21): Ուստի
«վրանիդ տեղը լայնցուր, ու քու բնակա-
րանիդ վարագոյրները տարածուին ...
Բանգի քու էրկիդ քու Ստեղծիչդ է» (Ես.
ԾԴ. 2, 5): Գիտենք ապաքէն թէ Տէրը
այսպէս աճեցոյց եւ բազմացոյց շատ մը ե-
կեղեցիներ: Զոր օրինակ, «Տէրը օրէ օր
փրկուածները կ'աւելցնէր եկեղեցիին» յե-
րուսաղէմ, ուր քանի մը եթոնիկի մէջ յե-
կեղեցւոյ ծնեալ որդւոց «թիւը հինգ հա-
զարի չափ եղաւ» (Գործ. Դ. 4): Եւ քանի
մը չաքաթ ետքը «աշակերտներուն թիւը
խիստ կը շատնար ... եւ քահանաներէն
մեծ բազմութիւն հաւատքին կը հնազան-
դէին» (Գործ. Զ. 7): Այսպէս պիտի ըլլայ
եւ մէն մի ուրոյն եկեղեցւոյ, եթէ այդ
միաբանութիւն կատարէ իւր պարտիս ի
մոռցանել սանուցն:

Արդ եկեղեցի մը զայս պարտիս է՝ «չէ-
կեղայ հաւաքել Առ այս յԱստուածուստ սահ-
մանաւ կերպեր կան, զորս պիտի յիշենք
այս յօդուածով եւ յաջորդովք. կերպեր՝ ո-
րոց ճշիւ կատարման ո՞րքան խնամք ու-
նենայ եկեղեցին, այնքան որդւոց բազմա-
նալու եւ զարգանալու օրհնութիւնները
պիտի վայելէ: Եւ նախ եկեղեցին պարտի
խնամ քանի որ յաւիտեան Սուրբ
Գրոց վարդապետութիւններն ու պատմու-
թիւնը՝ Ամէն միջոց դորձածել պարտի որ
ժողովուրդը՝ Սուրբ Գրոց աշակերտի: Պէտք
է զայն թարգմանէ ժողովրդեան լեզուին,
սպառնէ, ցրուէ եւ անոր ընթերցումը խրա-

խուսէ: Անոր վարդապետութիւնները պարտի
բացատրել զիրքերով, դասատուութեամբ եւ
դասախօսութեամբ, քաջ համոզուած լինե-
լով թէ միայն Աստուծոյ Բանին անխա-
ղախ կաթովն է որ հոգիք կը սնանին: Դեռ
ո՞րքան թերի են եկեղեցիք, մանաւանդ ու-
մանք, այս տեսակ պարտուց կատարման
մէջ: Բայց, երկրորդ, պիտի պէտք է թէ
բաւական չէ ուսուցանել միայն, պէտք է
դուն գործել որ «սէպլ ընդունին ի սրբի զոր
ինչ կ'ունանին ի Գիրս: Ուստի պէտք է
ճշմարտութիւնը պերճաբանութեամբ քա-
րողուի, չինի՛ եղանակաւ աստուածային
պաշտամունք ըլլան հանդերձ սաղմոսիւք
եւ երգովք հոգեւորօք: Եւ այս ամենեցուն
վախճանն ըլլալու է ո՛չ այլ ինչ բայց եթէ
սիրտերու վրայ տպաւորել ինչ որ մտաց
մէջ են դետեղեալ: Երրորդ, աւետարանա-
կան եկեղեցիք մեծ ջանք ընել պարտին որ
երախայք եւ մկրտեալ ծնունդ տայալ հա-
ղորդին: Աստ երախայել կ'իմանանք ոչ-
մկրտեալք, թէեւ սոքա ըլլան չափահաս
ունկնդիրք ի ժողովրդեան: Սոքա պէտք է
մկրտուին ըստ սահմանադրութեան Քրիս-
տոսի: Այսպէս եւ սոքա եւ մկրտեալ
մանկունք Հաղորդութեան շուտով պատ-
րաստուելու են: Անհիմն է եւ անբանաւոր
չհաղորդել մանկունս, չընդունիլ յեկեղեցի
մինչեւ ըլլան իբր 15-20 տարեկան: Բարե-
պաշտից զաւակունք թերեւս ի մանկու-
թեան անդ են վերստին ծնեալ՝ ըստ խոստ-
մանն Աստուծոյ: Ուստի եւ են ընդունելի
ի ծոց մայրենի եկեղեցւոյն: Աստ կը մեր-
ձենանք չորրորդ ճշմարտութեան մը թէ
մկրտելոց ծնող զնալ պարտին որ ինչ զա-
կունս ի մանկութեան անը ըլլան որդի Աստուծոյ:
Իրենց մարմինէն ծնածը զիտեն թէ մար-
մին է ենթակայ ամէն վատ ցանկութեանց,
ասոնցմէ ազատ ըլլալու համար պէտք է
նոքա Հոգիէն եւս ծնանին, ըլլան Աստուծոյ
նուիրական: Ապաքէն մանուկը մօրմէ ծնա-
նելով կ'ըլլայ անգամ աշխարհի, աւազանէ
ծնանելով ալ ոմանք թերեւս համարին թէ
կ'ըլլայ անգամ Աստուծոյ ժողովրդեան: Այլ
քաջայայտ է թէ աւազանի ջրէն ամէն
ծնածը հարկաւորապէս նաեւ ի Հոգւոյն
վերստին չծնանիր: Այլ, որպէս կ'երեւի
նոյն իսկ ի Գործս Առաքելոց եւ ի չափա-
հաս անձինս, ոմանք մկրտութենէ առաջ
արդէն կ'ըլլան նորոգեալ, ոմանք ալ յետոյ
թերեւս եւ ոմանք ի մկրտութեան անդ:
Ուստի մկրտութեամբ ջրէն ծնածներն
չենք կրնար հարկաւ համարել եւ ի Հոգ-
ւոյն ծնեալ: Միայն թէ ի Սուրբ Գիրս կան
շատ խոստմունք առ բարեպաշտութեան
նոնց որդիք ալ պիտի ընդունին հոգեւոր
օրհնութիւններ: Զոր օրինակ. «Բու սե-
րունդիդ վրայ իմ հոգիս պիտի թափեմ, եւ
քու որդւոցդ վրայ իմ օրհնութիւնս» (Ես.
ԽԴ. 3): «Իմ Հոգիս ամէն մարմնոյ վրայ
պիտի թափեմ, ու ձեր սղաքը եւ ձեր աղ-
ջիկները պիտի մարգարէանան ... Եւ
ծառաներուն վրայ ու աղախիններուն
վրայ ալ՝ ան օրերը իմ հոգիս պիտի թա-
փեմ» (Յովել. Բ. 28): Արդ, կ'ըսէր Պետրոս,
այս «խոստմունքը ձեզի է ու ձեր որդւո-
ցը» (Գործ. Բ. 39): Ապաքէն կան եւ շատ
օրինակք ի Սուրբ Գիրս թէ ի ձեռն ծնողաց
Աստուած օրհնած է զորդիս նման Սամու-
էլի, Յովնանու եւ Տիմոթէոսի: Ձեն սա-
կաւք եւ ի պատմութեան, ուր կ'երեւի թէ
ծնողաց միջոցաւ զաւակաց հասեր են
փրկարար չնորք: Այսպէս ունինք բաւա-
կան պատճառ հաւատալու թէ բարեպաշ-
տ

տից դաւակոնեց ի մանկութեան անդ կը նորոգուին, կըլլան տաճար Սուրբ Հոգւոյն: Այլ ծնողաց ոմանք կամ տղիտու- թեամբ Սուրբ Դրոց կամ թերահաւատու- թեամբ չեն խնդրեր զայն օրհնութիւն, ուստի եւ չեն առնուր: Այլ արդ մտադրու- թիւն խնդրէ առ այս կէտ յօգուածագիրն, որ ակն ունի թէ այս ճշմարտութիւն շա- տերն եւ ընդ նոսին եկեղեցին պիտի ընէ «որպէս մայր որդւովք բերկրեալ»:

Զմիւռնիա

Ա. Մ. Ի.

ՆԱՄԱԿ ՄԱՐՏԻՉԱԿԷ

Մայիսի 16/28րդ օրն էր յորում տեսայ թաղապետական պաշտօնեաներ եւ մի քա- նի ոստիկաններ որք փողոցէ փողոց շրջե- լով խտրել կը պատուիրէին ժողովրդեան անմիջապէս մաքրել իրենց տանց առջեւ եւ ճամբաները: Հրամաններն կը կատար- ուէին անյապաղ, զի գաւառիս վսեմ. կա- ռավարին գիւղաքաղաքս պիտի այցելէր յաջորդ օրն:

Առաւօտ է, իրարանցում մը կայ, տեղ- լոյս երեւելիք եւ ժողովրդեան գոռաւր բաղմութիւն մը կ'երթան ընդ առաջ Նորին Վսեմութեան որ ժամը 2ին հասնելով հան- զիստ մը առաւ տեղւոյս միախոնարին տան մէջ, ուր ընդունելութեան համար յատկա- պէս պատրաստութիւն եղած էր: Քիչ մը յետոյ կ'ընթանէր փաշան իւր հետեւորդնե- րով այցելեց Բարձր. Վարժարանն առաջ- նորդութեամբ Արժ. Պատ. Յակոբ Թաշ- ճեանի եւ պատուասիրեցաւ ըստ պատշաճի: Վարժարանիս նուագածուաց խումբն նուա- ղեց մի քանի ընտիր եղանակներ, որք ար- ժանացան Նորին Վսեմութեան գովեստից: Մեծ. Կարապետ էֆ. Յ. Դոնտայեան զվսեմ. կառավարին ճաշի հրաւիրեց իւր տունն ուր նաեւ Նորին Վսեմութիւն գիշերեց: Վսեմ. կառավարին, Սէլիմ Սըրրի փաշայի, իւր իշխանութեան ներքեւ գտնուած քա- ղաքաց եւ գիւղօրէից ճանապարհաց շինու- թեան նկատմամբ ունեցած խնամքն հան- րածանօթ է: Զայս ոչ թէ միայն հասարա- կութիւնն կը հաստատէ, այլ նոյն իսկ վեհ. Սուլթանն գնահատելով այս մասին նորա ջանքերն՝ Մէֆթիյէի Բ. կարգի պատուա- նշան շնորհեց նմա ի վարձատրութիւն: Նի- կոսիդիոյ եւ Առաքաղարի գլխաւոր փո- ղոցը եւ շուկայից ճանապարհը, որք յառա- ջադոյն նեղ եւ դժուարանցանելի էին, այժմ շնորհիւ Նորին Վսեմութեան ջանից ընդարձակուած ու հարթուած են: Պար- տիզակէ դէպ ի նաւահանդիստ տանող ճամ- բան տարիէ մը ի վեր քակուած էր, եւ ուստի անտանելի նեղութեան կ'ենթար- կուէին ամէն անոնք որ անձրեւոտ օրեր երթեւեկելու հարկին մէջ կը գտնուէին: Սոյն ճանապարհի շինութեան գործոյն հա- մար էր որ վսեմ. կառավարին հարկ դա- տած էր գիւղաքաղաքս այցելել եւ իւր ներկայութեամբ վերսկսել տալ աշխատու- թիւններն:

Շաբաթ առաւօտ ամէն կարգի ու աս- տիճանի անձինք փութացած էին աշխատա- վայրն ու նիսիլ գործն ամենայն հոռադ- եամբ: Անդ կը տեսնուէր վսեմ. կառա- վարին, որ իւր ներկայութեամբ խորանոյս կու տար աշխատաւորաց: Տեղւոյս Մէֆթի- ան, զատուէրն եւ քաղաքապետն, ի բացակա յուլթեան վսեմ. կառավարին, կը հսկեն գործոյն փութով ու կանոնաւոր շարու- նակման: Ուրախալի էր աշխատող բազմու- թեան մէջ տեսնել ամէն դասակարգի ան-

ձինք որք կը գործէին անձանձիր: Ճանա- պարհին շինութեան սկզբնաւորութեան մի- ջոցին, վարժարանիս նուագածուաց խումբն նուագեց ինչ ինչ եղանակներ: Պատ. Փիրսի տան պատշգամէն, ճանապարհին ուղղու- թիւնն պահելու համար հարկ եղած է տեղ տեղ հին ճամբէն շեղիլ եւ պարտիզաց ու այգիներուն մէջէն նոր մը բանալ: այս պատճառաւ ոմանք կ'որոտին իւրեանց հո- ղէն մի փոքր մաս: Յուսալի է թէ Պար- տիզակցին դուլիլ յարատեւութեամբ այս տարւոյ ընթացքին մէջ պիտի ջանայ ա- լարտել սոյն ճանապարհի շինութիւնն ուրկէ անցնելու դժուարութիւնք խրոչե- ցուցած են դոմանս: Պարտիզակի բանաս- տեղծական դմալիլի դիրքն գիտելու, ա- ռողջարար մաքուր օդն եւ դովարար ջուրն վայելելու եկող այցելուաց թիւն հետզհե- տէ պիտի աճի, երբ աւարտի ճանապարհի շինութիւնն ու կառուցութի շտեկնաւին հա- մար մտադրեալ նաւամարտոյն:

Կը մաղթենք որ Նորին Կայսերական վե- հափառութեան պաշտօնեայք վայելին առա- լել կորով ի բարգաւաճումն օսմանեան լայնածաւալ պետութեան:

Բարձր. Վարժարան ԱՅՈՒ Ե. ԱՅՈՒՅԱՆ
Պարտիզակ
6 յունիս 1891

ՆԱՄԱԿ ԱԳՆԻՍՈՐԷ

Զմիւռնիոյ դաշտին բնիկ պաշտօնեայք եւ ամերիկեան միախոնարք շատ ժամանակէ ի վեր կը փափաքէին խան. ժողով մը ու- նենալ, ինչպէս կ'ունենան ուրիշ դաշտեր առ հասարակ: Վերջապէս յաջողեցան մա- յիս 8ին այդ անսակ ժողով մը գումարել ի Զմիւռնիա: Ժողովը կը բաղլանար ինն օրինաւոր անդամներէ, որք էին Յակոբ էֆ. Երանեան՝ Ա. ֆրոն Դարահիսարէ, Պատ. Յ. Յակոբեան՝ Պուրտուրէ, Պատ. Յ. Ճի- նիշեան՝ Էօտէմիշէ, Դ. իւ. Տոմպալեան՝ Ագհիսարէ, Յովհաննէս էֆ. Սանդիկեան՝ Մանիսայէ, Պատ. Ա. Մ. Իգնատիոսեան՝ Զմիւռնիայէ, Դանիէլ էֆ. Իշխանեան՝ Զմիւռ- նիայէ, Մր. Լ. Պարթէլթ եւ Մր. Ճ. Փ. Մաք Նոթըն: Սոյն ժողով հինգ օր տեւեց: Իւրաքանչիւր պաշտօնեայ իւր տեղեկագիրն ժողովոյ ներկայացուց, եւ յետոյ խորհրդա- ծութիւնք եղան ինչ ինչ հոգեւոր նիւթե- րու վրայ: Բաց յայտցանէ, մի ամուրջ չափ առաջ եղած կարգադրութեան մը հա- մեմատ՝ երկու ազդու ատենաբանութիւնք եղան, Նախ Պատ. Յ. Յակոբեան խօսեցաւ նիւթ ունենալով, «Ի՞նչ միջոցներով կրնանք ներս, Բրիտանի, բերել զայն ոչք դեռ դուրսը կը կենան» եւ ցոյցուց թէ (1) Բերելու ջանացոյն նախ քան եկած ըլլալու է, (2) Մեղաւորին դաւուրն չսպասելով ինքն անոր ոտքն երթալու է, (3) Կարեկցութիւն ցուցնելու է նմա, (4) Իւր անձը առ ոչինչ գրելով բոլորով օրտու յԱստուած ապաւի- նելու եւ գործելու է: Երկրորդ ատենա- բանն, Պատ. Ա. Մ. Իգնատիոսեան, նիւթ ունենալով, «Ի՞նչ միջոցներով կրնանք խանդ ու եռանդ մշակել եկեղեցւոյ ան- դամներուն մէջ Բրիտանի գործոյն համար» ցուցուց թէ Սուրբ Դրեանք մասնաւոր օրհնութեանց խոստովանելու ունին եկեղեց- լոյ յատուկ: Այսպէս կը մնայ որ իւրաքանչ- իւր եկեղեցւոյ անդամ իւր սեպակական պար- տաւորութիւններն կատարէ անթերի, ուր այլ եւ լինի, եկեղեցւոյ հետ միաբան գոր- ծէ: Հաւատացեալ ծնողք իւրեանց դա- լակներն մատաղ հասակի մէջ թող նե-

տեն եկեղեցւոյ ծոցն: Իւրաքանչիւր եկե- ղեցւոյ անդամ մասնաւոր անձանց հա- մար աղօթելու եւ աշխատելու է: Ժողովոյ հինգ աւուրց միջոցին ամէն երեկոյ քա- ռոցներ եւ հրահանգներ եղան եկեղեցւոյ մէջ, եւ կիւրակէ օր երիցս պաշտօն կա- տարուեցան, ու նաեւ Տէրունական Ընթ- րիքը մատակարարուեցաւ յետ միջօրէի պաշտաման:

Իցիւ թէ այս կազմակերպութիւն հաս- տատուն մնալով սոյն կայանի բոլոր եկե- ղեցեաց եւ ժողովրդոց մի նեցուկ լինէր, եւ այս առաջին ժողովը օրհնութիւն մը լինէր Զմիւռնիոյ եկեղեցւոյն, ժողովրդեան եւ համայն ունկնդրաց:

Ագհիսար Գ. Խ. ՏՈՄՊԱԼԵԱՆ
14/26 մայիս 1891

ՄԱՂԱԳՈՅԺ

Հետագայն է մեզ զրկուած նամակի մը համառոտութիւնը: Մենք միշտ մեծ միւ- թարութիւն կ'ունենանք երբ կը լսենք թէ Բրիտանի հաւատացողներ վստահութեամբ եւ հաւատով լի խօսքեր խօսելով կը մոտեն անտեսանելի աշխարհ, սակայն մեր սիւնակները թոյլ չեն տար որ ամբող- ջովին հրատարակենք մեզ զրկուած այս- պիսի բազմաթիւ նամակները:

(Խֆ. Ա. Ե.)

Տիկին Մաքրուհի Սրապեան, որ միայն տասն ամիսներէ ի վեր ամուսնացած էր, դժոխակ հիւանդութեամբ մը իւր երկու ամիս տառապելէ ետքը գոհ սրտով մեկնե- ցաւ աշխարհէն ի հասակի 21 ամաց: Հան- գուցելոյն մտաւորական կարողութիւնք եւ զգայարանք յետին շունչ գործօն մնացին, այնպէս որ նա կարող եղաւ իւր ամբողջ վերջին ժամն անցունել քաղցր խօսակցու- թեամբ ընդ այցելուս եւ ընդ սիրելիս: Իւր մահուանէն մէկ ժամ առաջ իմանալով որ մահն իրեն կը մօտենար իւր շուրջը կանչեց բոլոր սիրելիները, եւ անվրդով ու յաւէտ ծիծաղկոտ դէմքով իւր վերջին հրա- ժարական ողջոյնը տուաւ իւրաքանչիւրին միթիթարական խօսքեր ուղղելով: Յետոյ հակիրճ աղօթք մը մրմնջելով եւ վերջին «Մնաք Բարեաւ» մը եւս ընելով փակեց իւր աչքերը: Իցիւ թէ այս քաղցր եւ օրինա- կելի մահն օրհնութիւն մը լինէր բոլոր անպատրաստ քրիստոնէից:

Մարտիան * * *
1/13 յունիս 1891

ԱՋԴԵՐ

Տասը տարիէ ի վեր ի Դոնեա հաստատ- ուող բնիկ կեսարացի Մէրտինեան Յակոբ աղայի որդին, Ռուբէն Մէրտինեան, թու- ականէս հինգ տարի առաջ Կ. պոլիս կ'եր- թայ գործ գտնելու համար: Արդ չորս տա- րիէ ի վեր սոյն երկտասարդին ուր եւ ինչ վիճակի մէջ լինելուն վրայ ստոյգ տեղե- կութիւն մը առնուած չէ, եւ կը կարծուի թէ Ռուսիա գացած է: Յիշելով երկտասար- ղը 20-21 տարեկան է, ունի խարտեաշ մաղեր եւ դեղնադոյն մորթ:

Եթէ այս երկտասարդը ճանաչող բարե- կամներ կան, թող հաճին տեղեկութիւն տալ Ա. Ե. Բ. Ե. Դ. միջոցաւ եւ կամ ուղղակի Մէրտինեան Յակոբ աղայի նամակ գրելով:

Դոնեա Ե. ՄԱՐՏԻՉԱԿԷ
13/27 մայիս 1891

Կ. պոլսոյ Երիտ. Բրիտ. Ընկերակցու- թեան աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունե- նայ վաղը Պայպլը Հառախ մատրան մէջ, ժամը 8ին, ըստ Թուրքաց:

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Յուլիս 8 ըստ Յուլի, և յուլիս 20 ըստ Լատո, 1894

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իտալիոյ նախարարապետը վերջերս պատահած դէպքի մը նկատմամբ խորհրդարանին մէջ եղած հարցապնդման մը ի պատասխանի ըսաւ, «Ձէք կրնաք համոզել զիս թէ Աւստրիոյ առ իտալիա ունեցած բարեկամութիւնն անկեղծ է: Մեր բարեկամութիւնն ընդ Աւստրիոյ այնպիսի ընտելութիւն մը ունի որ մեր գաղափարն առ իտալիա չարակամութիւն ունենալուն տեղի չթողուր:» Կ'ըսուի թէ Քալիսթոս Կոմար Բուտինի մարզիկին, չնորհակալութիւն յայտնած է նորա սոյն յայտարարութեան համար: Երբ Արիստո Բրիտիլի կառավարութիւնը տապալեցաւ, Աւստրիոյ նախարարութիւնը մտահոգութեան մէջ ինկաւ, մասնաւորապէս այն պատճառաւ որ չէր կարծեր թէ Բուտինի մարզիկը կարող պիտի լիներ քանի մը շաքարէ աւելի պաշտօնի վրայ մնալ: Այսօր Վիեննայի մէջ կ'ընդունուի թէ այս դիւանագէտը իւր հաշտարար քաղաքականութեամբ իտալացեաց վրայ այնչափ մեծ ազդեցութիւն չունի: Ե որչափ Սինի Կոր Բրիտիլի ունի, եւ կը կարծուի թէ Երեւակ Գաղափարութիւնն այնչափ ապահով է որչափ անոնք:

Գաղիոյ Փեթերթը, որ Եսապիտի Բարնոյի բերան կը համարուի, Անգղիոյ աշխարհալարութեան նկատմամբ Սթանֆորթի վերջերս հրատարակած յօդուածոց վրայ խմբագրական մը գրած է: Գաղիական թերթը զայրոյթ կը յայտնէ Սթանֆորթի տուած այն ազանդութեան համար թէ Գաղիա կրնայ վստահիլ Անգղիոյ կատարեալ բարեկամութեան վրայ եթէ յարգէ իւր ստորագրած դաշնագիրները: Նոյն թերթը ըսելէ ետքը թէ այս դաշնագիրը կը պատկանին Գաղիոյ եւ միւս ստորագրող աշխարհեաց եւ թէ Անգղիոյ ունի վերաբերութիւն չունի, կը յարէ: «Սակայն բացի այն իրողութենէն թէ այս աշխարհիս վրայ ամենայն ինչ բնականաբար վախճանի մը կու գայ, բնական է որ մարդ անդուծ բաղդին միջոցաւ մտնուած կամ իւր առաջնորդաց անկարողութեան պատճառաւ անձնատուր եղած ազգ մը արդեւոր որպէս զի այդ ազգը կարող չլինի լաւագոյն ժամանակաց մէջ ինքզինքը ազատել իւր վրայ եկած դժբաղդութեանց աղետալի հետեւանքներէն: Վասն որոյ, երբ Գաղիա կու գայ այն եղբայրացութեան թէ այս կամ այն դաշնագրին վերաբնութեան եւ մինչեւ իսկ ջնջման ժամը հասած է, նա ազատ պիտի լինի վերաբնակել կամ ջնջել դայնս առանց երկիւղ ունենալու թէ Անգղիա, որ ինքզինքը եւրոպայի պահպանը կը համարի, իրողագոյն արդեւոր մը պիտի յարուցանէ, ինչպէս խորհիլ կը թուի Լորտ Սալլաքըրի: Այս իրաւունքները մեզ վերապահելէ ետքը կը փութանք ուշադրութեան առնուլ Սթանֆորթի տուած ապահովութիւնը: Մենք այնպիսիներէն չենք որք բրիտանական բարեկամութեան կարեւորութիւն չեն տար: Ընդ հակառակն միշտ կը կարծենք թէ մեր երկիրը մեծ չափ ունի Անգղիոյ հետ բարեկամութեամբ ապրելէն: Անգղիացիք եւ մենք Արեւմտեց երկու մեծ ազատական ազգերն ենք: Հակառակ քանի մը անկարեւոր տարբերութեանց, որք վարչա-

կան դրութեան տարբերութեան արդիւնք են, դադիական կառավարութիւնը եւ անգղիական կառավարութիւնը հանրային կարծեաց վրայ հիմնեալ են եւ այնու կը կառավարուին:»

Մ. Լըմուան դադիական Մալէն լրագրոյն մէջ յօդուած մը գրելով կ'ըսէ թէ Գաղիացիք անմտաբար կը խօսին Անգղիոյ երեւակ Գաղափարութեան հետ միանալու խնդրոյն վրայ: Կ'ըսէ թէ Անգղիոյ բաղձանքն այն է որ Միջերկրականի մէջ իրաց ներկայ կացութիւնը չփոխուի եւ իւր ձեռքը մնան ճիւղալիքար, Մալթա եւ այն միւս կայանները որք Հնդկաստանի ճամբուն վրայ կը գտնուին: Մ. Լըմուան կը յարէ նաեւ թէ Գաղիացիք խորհելու չեն թէ դադիական կուսակցութիւն մը կայ յԱնգղիա: Արտաքին գործոց համար մէկ կուսակցութիւն միայն կայ, եւ եթէ ազատական նախարարութիւն մը պաշտօնի գլուխ անցնի, այն եւս պիտի հետեւի Լորտ Սալլաքըրի արտաքին աշխարհալարութեան:

Փանամայի Ջրանցին Ընկերութեան գործոց համար դատական քննութիւն մը պիտի բացուի, եւ կ'ըսուի թէ Մ. տը Լէսէփս, իւր երկու որդիքը, Շարլ եւ Վիլթոր, եւ երկու կամ երեք ուրիշ անօրէնք դատի պիտի կոչուին: Այս լուրը յանկարծական եղաւ Մ. տը Լէսէփսի, որ յոյժ ծեր եւ տկար է եւ յոյժ աղքատեցաւ անկէ: Մ. տը Լէսէփս ըսաւ թէ հաշիւները ցոյց կու տային իւր ուղղութիւնը եւ թէ սխալմունք մը կ'ենալու էր իւր դատաստանի կոչուելու լրոյն մէջ:

Հայր Բուրշի, «Իւր ժամանակին մեծագոյն խալացի եկեղեցականը» որ նշանաւոր էր իւր դիտութեամբ եւ պերճախօսութեամբ, քանի մը օր առաջ մեռաւ Ֆրորէնցայի մօտ գիւղի մը մէջ: Հանգուցեալը 1877ին արտաքսուեցաւ Յիսուսական կարգէն եւ 10 տարի նոցա պախարակութեանց նշանակ եղաւ, սակայն իւր մահուանէն քիչ առաջ հաշտուեցաւ այդ կրօնաւորաց կարգին հետ:

Անցեալ շաբթու կատարուեցաւ օծման հանդէսն Սուրբ Սրափն Եկեղեցոյ որ Փարիզի բարձրագոյն տեղոյն վրայ շինուած է: Այս հանդէսը մեծ զայրոյթ պատճառեց Ընկերակարականաց եւ ազատամտաց որք յայտարարեցին թէ այդ եկեղեցոյն շինութիւնը Եկեղեցոյ մէկ տեսանկի բողոքն էր ընդդէմ հասարակորդեան սկզբանց: Վասն որոյ արմատական երեսփոխան մը խորհրդարանին մէջ առաջարկ մը ներկայեց որպէս զի յիշեալ եկեղեցին կառավարութեան կողմէ գնուի, սակայն սակաւաթիւ երեսփոխանք նմա համակարծիք զըտնուեցան:

Անցեալ շաբթու վերջացաւ դատաւորան մը որ մեծ ուշադրութիւն գրաւած էր յԱնգղիա: Սըր Կորտոն Բրմինկ պատուոյ դատ բացած էր այն անձանց դէմ որք ամբաստանած էին զինք թէ թղթախաղի մէջ խաղալուութիւն ընելու սովորութիւնն ունէր: Ազգացուցուեցաւ թէ իւր խաղալուութեանց յերեւան դալն արդեւոր համար Սըր Կորտոն Բրմինկ զըտնութիւն մը ստորագրած էր որով կը խոստանար իւր մնացեալ կենաց մէջ երբեք թուղթ չխաղալ, նաեւ որոշ կերպիւ ապացուցուեցաւ թէ նա քանի մը անգամ խաղալուութիւն դրած էր: Վասն որոյ դատարանը Սըր Կորտոն Բրմինկի հակառակ վճիռ տուաւ, եւ նորա անունը

ջնջուեցաւ բանակին արձանագրութենէն: Այս վճռոյն տրուելէն ետքը Սըր Կորտոն Բրմինկ ամուսնացաւ ամերիկացի օրիորդի մը հետ որ տարեկան 12,000 անգլ. ոսկոյ եկամուտ ունի:

Մինչ դերմանական զօրաց դուրստակ մը անցեալ շաբթու դիտարկութիւն կ'ընէր Պերլինի մօտ, կայծակ մը իջնելով անմիջապէս օդանոցի հարկւրապետի մը ձին եւ զինուորաց կէսն ի դետին իւրեց: Սոյն զինուորներէն ոմանք երկար ժամանակ անդադ ահաղին: Չինուորի մը սղինձեայ սաղաւարտը մասամբ հալեցաւ, մազերն այրեցան, հանդերձները խանձեցան, եւ նորա կօշիկներէն մին ոտքէն ելնելով քանի մը կանգուն հետին նետուեցաւ: Այս դէպքը ուրիշ առողջանալուն յոյս չկայ:

Ընդդէմ օտարազգեաց շարժումը համաճարակի մը նման կը տարածուի ի Չինաստան: Անկարգութիւնները զսպելու համար զրկուած զօրքերն տեղոյ մը մէջ ամբողջ հետ միացան, եւ պաշտօնեայք իրենց պարտականութեան մէջ թոյլ կը դնեն իրեն: Գաղիական նաւատորմին հրամանատարն սպաննացած է ամրակոծել Նանքին քաղաքը եթէ վտուծով վնասուց հատուցում չարուի, եւ դադիական ու ամերիկեան զենանք ի միասին զօրանոր բողոքադիր մը տուած են կառավարութեան սպաննալով որ եթէ իրենց բողոքը չլուծի, զինուոր զօրութիւն պիտի դիրժածուի:

Փարիզի դաշնուած նոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ դիւանագիտական մարմնոյն պահանջմանց վրայ Չինաստանի կայսրը հրովարտակ մը ստորագրած է որով կը հրամայէ օտարազգիները եւ քրիստոնեայ միսիոնարները պաշտպանել եւ Եսանկէքնանիլ անկարգութեանց հեղինակները պատժել:

Չարին ի Մոսքուա ուղեւորութեան միջոցին Մեծ Դուքս Սեդիկ Նորին Վեհափառութեան նկարագրեց թէ ինչ անդուծ վարմունք ցոյց կը տրուէր առ Հրեայն: Կ'ըսուի թէ Չարը զայրացիր է իմանալով թէ իւր Իւսու չարաչար դործածուած էր, վասն զի Նորին Վեհափառութիւն որոշապէս պատուիրած էր որ արտաքսման գործը անտիճանաբար յառաջ տարուէր եւ Հրէից ժամանակ տրուէր իրենց դործերը կարգաւորելու:

Իոլոր եւրոպական երկրաց հրեայ երեւելիք Պերլին կոչուած են ժողով մը գումարնապետ համար այս շաբթու: Այս ժողովին նպատակն է յանձնախումբեր կարգել որք դրամ հաւաքելով պիտի օգնեն Ռուսիայէ արտաքսեալ Հրէից որպէս զի սոքա կարող լինին ուրիշ երկիրներ գաղթել:

Տարւոյս առաջին հինգ ամսոց մէջ 60,000,000 անլարի ոսկեղրամ բերուեցաւ Միացեալ Նահանգներէն յԵւրոպա: Այս գումարին իւր կէսը մայիսի մէջ բերուած է: Միացեալ Նահանգաց հունձքերը յոյժ յաջող են, եւ Ամերիկացին կը յուսայ ցորենի լաւ առեւտուր մը ընել այս տարի: Յօրենի ամրող Նահանգը 543,000,000 դրիւ կը հաշուուի, որոյ 200,000,000 դրիւ երկրէն աւելնալով պիտի կրնայ արտածուիլ: Սմեքիկեան դրիւ Վ. պոլսոյ գլխէն քիչ մը մեծ է: Երբ Վիեննայի թիւն լինի Վերջացած է Սենսիթիւթիի դատանտանը, որ Մանիիուրի կառավարութեան դէմ եղած էր: Նաեւ բրիտանական սղանման սպաննաւ եղած էր: Դատարանը վճռած է որ Սենսիթիւթի եւ իւր ընկերք

կախուի: Կը կարծուի թէ Հնդկաստանի կառավարութիւնը պիտի վաւերացունէ այդ վճիռը:

—Ֆրէսկէպլէ կ'իմանայ թէ Նաթալի թագուհին ծանրապէս հիւանդ է յՈւնկէնի: Քիչվի համալսարանին բժշկական ուսուցիչներէն ոմանք յՈւնկէնի կոչուած են:

—Երբ Ժիւրայի երկաթուղւոյն մէկ կամուրջին վրայէն կառախումբ մը կ'անցնէր, կամուրջը փլաւ եւ կառքերը գետոյն մէջ ինկան: Երկուշաբթի առուր հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ 49 մարմինք հանուած էին դետէն եւ թէ կը կարծուէր որ 30 դիակներ եւս կը գտնուէին ջրոյն մէջ:

—Փեթրոսպոլիէ զարնուած հեռագիրը կը ծանուցանէր թէ Ջարեխը կը շարունակէ իւր ուղևորութիւնն ի Սիպերիա: Երկուշաբթի առուր հեռագիր մը կ'իմանանք թէ Ն. Բարձրութիւն մեկնած էր Շապորովայէ եւ Ամուր գետն ի վեր կ'ելնէր շողմանով:

—Պաթումէ կը ծանուցուի թէ հինգ ռուս զինուորներ պարունակող նաւ մը կը հանդիպի ուրիշ նաւու մը յորում կասկածելի երեւոյթով բնիկներ կը գտնուէին: Զինուորը կ'ուզեն այդ նաւը կեցունել, սակայն բնիկը կրակ ընելով անոնցմէ երեքը կը սպաննեն եւ երկուքը կը վիրաւորեն: Ուրիշ նաւով մը հինգ զինուորներ եւս կը զրկուին բնիկներուն նաւուն ետեւէն, սակայն այս զինուորը եւս առաջնոց քաղդին կը վիճակին: Երրորդ նաւ մը աւազակներն ի փախուստ կը դարձունէ: Ընդամենայն հինգ զինուորը սպաննուած եւ երեք զինուորը վիրաւորուած են: Թագահական զինուորը կը շարունակէ աւազակաց ետեւէն:

—Լրագիրը ծանուցած էին թէ Նիքոլայ իշխանը Սերպիոյ արքունեաց այցելութիւն մը պիտի տար իւր դստեր, Բսէնիա իշխանուհւոյն, հետ: Սոյն լուր առիթ տուաւ հնթադերու թէ հաւանականապէս Սերպիոյ պատանի թագաւորը պիտի նշանուէր Բսէնիա իշխանուհւոյն հետ: Այժմ ուշադրութիւն դրաւ թէ այն նամակը զոր Նիքոլայ իշխանը գրած է առ Մ. Բիսթիչ, Մոնթէնէկոյի իշխանը իւր նամակաւ կը ծանուցանէ թէ մտադիր է յառաջիկայ օգոստոսի մէջ Պելկրատ այցելել: Կը յիշէ նաեւ իւր նախահարց նշանաբանը, այսինքն թէ Սերպիոյ այն վեհապետը որ հաւատարմաբար կը ծառայէ սերպիական շահուց, հաւատարիմ հպատակ մը պիտի գտնէ նաեւ յանձին Մոնթէնէկոյի իշխանին:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեր ընթերցողը կը յիշեն թէ հռչակաւոր գերասան Պ. Պետրոս Ագամեան ժամանակէ մը հետէ անողոր ակտով մը կը տառապէր: Այժմ ցաւօք կը ծանուցանենք թէ հայ արուեստագէտն ոչ եւս է: Պ. Ագամեան ուսական հիւանդանոցէն իւր Պէոյիւքտէրէի բնակարանը փոխադրուած էր, եւ աստ իւր մահկանացուն կնքեց երկուշաբթի օր ի հասակի 42 ամաց: Հանգուցեալը բնիկ պոլսեցի էր, բայց իւր գերասանական մեծ տաղանդը գլխաւորաբար փայլեցուց ի Ռուսիա, Սբ. Փեթրոսպոլիէ, Մոսքուայի եւ Տիգրիսի թատերաբեմերուն վրայ:

Յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ չորեքշաբթի օր: Հանգուցեալն մարմինը կանխաւ փոխադրուած էր կաթոլիկ Հայոց

Սբ. Աստուածածին եկեղեցին, ուր չորեքշաբթի առաւօտ պատարագ մատուցուեցաւ ի ներկայութեան կաթոլիկ Հայոց պատրիարքական փոխանորդին, բաղմաթիւ եկեղեցականաց եւ խուռն բաղմութեան: Կրօնական պաշտամունքէն ետքը դագաղը մեծ հանդիսիւ փոխադրուեցաւ Շիշլիի գերեզմանատունը ուր Պ. Ագամեանի մարմինն ամփոփուեցաւ մեծանուն բանաստեղծ Մ. Պէշիքթաշլեանի շիրմին մօտ:

—Օսմանեան կայսերական Դրամատան նախորդ տնօրէն Մր. Ֆոսթըր մեռաւ երկուշաբթի օր ի Լոնտոն: Հանգուցեալն ութսուն տարեկան էր եւ բազում տարիներ պաշտօն վարած էր յիշեալ դրամատան մէջ:

—Վեհ. Սուլթանը վաւերացուցած է Պետական խորհրդոյ այն որոշումը որոյ համաձայն, երբ հարկ լինի յանցաւոր պաշտօնեայ մը առժամեայ կերպիւ իրեն պաշտօնէն զրկել, գաւառային վարչական ժողովը յանցանաց ծանրութեան համեմատ պիտի որոշեն այն պայմանաւոր յորում յանցաւոր պաշտօնեան կարող պիտի չլինի հանրային պաշտօն վարել:

—Շաբաթ օր Հասան աղա անուն յիւնապետ մը սպաննուեցաւ մայրաքաղաքի մէջ էնվէր անուն անձի մը ձեռամբ: Էնվէր կը գտնուէր խումբ մը դատարկապորտ մարդոց հետ որք քարեր կը նետէին Հասան աղայի տան կից եղող տան մը պատուհանին: Հասան աղա դուրս կ'ելնէ վրնտելու այդ չարագործները, եւ այս միջոցին էնվէր դաշոյնի հարուած մը կու տայ նմա:

—Կ'ըսուի թէ Պասրայի մէջ բամբակի մշակութեան համար եղած փորձերը յոյժ յաջող արդիւնք տուած են, եւ վասն որոյ կառավարութիւնը բամբակի մեծ քանակութեամբ սերմ բաշխած է երկրագործաց:

—Սինէքլիի կայարանին մօտ կառախումբը կեցունող աւազակաց պետը, Աթանաս, վեցհարուածեանով դարկած էր զՄ. Եագոյ Փափոյ: յԱզրիանուպոլիս հաստատուած հրեայ սեղանաւոր մը, վասն զի սա անմիջապէս բացած էր կառքին դուռը: Գնդակը հրեայ սեղանաւորին բաղկին մէջ մտած էր, եւ նորա Ազրիանուպոլիս վերադառնալէն ետքը հարկ եղաւ բաղդկը կտրել: Բաղդկին կտրուելէն ետքը մայր փութութիւն յառաջ եկաւ, եւ վերջապէս Մ. Եագոյ Փափոյ մեռաւ անցեալ շաբաթ օր:

—Երկու հարիւր հրեայ գաղթականք Գորֆուէ Սէլանիկ հասած են:

—Մէրսին-Ատանայի երկաթուղւոյն բաժնետէրք ընդհանուր ժողովոյ մէջ ներկայացուած տեղեկագրէն երեւցաւ թէ 1890 տարւոյ հասոյթը նախորդ տարւոյ հասոյթներէն 30 առ հարիւր աւելի էին, եւ ծախքերը նախորդ տարւոյ ծախքերէն 20 առ հարիւր նուազ էին: Երկաթուղւոյ ընկերութիւնը բաւական վնաս կրեց հետախտի համար հաստատուած արհեստէն, նաեւ գիծը տեղ տեղ աւրուեցաւ ողողմանց պատճառաւ: Ծրագիր մը պատրաստուած է որոյ համաձայն սոյն երկաթուղւոյ գիծ Այնթապի ճամբով մինչեւ Պիրէճիք պիտի երկարաձգուի: Մարաշ տանող ճիւղ մը ունենալով, եւ այս մասին մենաշնորհ խնդրուած է:

Եաֆա-Երուսաղեմի երկաթուղւոյն արտօնատէր Մ. Ժողէֆ Նալոն մենաշնորհ խնդրած է երկաթուղի մը չինելու Իսկէնտէրունէ: Ի Հալէպ եւ ուրիշ երկաթուղի մը չինելու Տրիպոլիս ի Դամասկոս:

—Պէյրութի ի Դամասկոս շողեչարժ Բաւէյ չինելու համար Հասան Պէհիմ էֆ. արտօնութիւն տուող կայսերական ֆերմը եղած է:

—Շաբաթ օր բացուեցաւ կայսերական թանգարանի նոր շէնքը: Աստ ի ցոյց դրուած են այն 37 գեղեցիկ դագաղները որք Սիդոնէ բերուած էին:

—Վեհ. Սուլթանը հրամայած էր որ Գերմանիոյ կայսեր ի Կ. պոլիս այցելութեան ի յիշատակ Դաւաներ չինուին Սբ. քունի Փողերանոցին մէջ: Այժմ սոյն Դաւաները պատրաստուած են: Միջոցներուն 54 ռոսկիէ են, 200 ռ. արծաթէ եւ 500 ռ. պղնձէ:

—Պետական խորհուրդը Իսկիւտարի արուարձանները եւ զԳառդիւղ օդային կազով յուսաւորելու համար պատրաստուած պայմանագրութիւնն ընդունած է:

—Ֆէրիհանտ իշխան փէշի մօտ այցելութիւն մը տուաւ իւր քրոջ, եւ անգ. հանդիպեցաւ Թոքանայի հանգուցեալ արքիդուքին դստեր, Լուիզ արքիդքսուհւոյն, որ իւր մօր հետ նոյն կողմերը կը գտնուէր: Այս հանդիպումը վերստին կենդանութիւն տուած է անցեալ տարուան զրոյցին: Թէ ֆէրիհանտ իշխան նշանուած էր յիշեալ արքիդքսուհւոյն հետ: Այս վերջինը Պուրպուրեան գերդաստանէն սերած է եւ հեռաւոր ազգականութիւն ունի իշխանին հետ:

—Սէլանիկէ զարնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Աթոս լեռան վրայ գտնուած Սիմոնիթիքա մենաստանը հրոյ ճարակ եղած է:

—Քիւրտ հեծելազօրաց մեկնումը յապաղուած է, վասն զի նոցա սուրերը, զորս պատերազմական նախարարութիւնը չինել կու տար, դեռ պատրաստուած չէին: Քիւրտ ցեղապետաց մին, Եուսուֆ փաշա, քիւրտ հեծելազօրաց օժանդակ բանակին մէջ կիսաբաժնի հրամանատար կարգուած է եւ ժամանակ մը մայրաքաղաքս պիտի մնայ:

—Կառավարութիւնն ազգու միջոցներ ձեռք առած է Սիւրիոյ բնակչաց դադարեալ արգելելու համար: Սիւրիոյ եւ Եգիպտոսի նաւահանգիստները բանող Իսապէ շողեչաւը, որ անցեալ ուրբաթ օր Մարսիլիա հասաւ 335 ուղևորներով լուր բերած է թէ այն նաւաւարը, որք դաղթական կը փոխադրեն շողեչաւուց մէջ, երկու տարուան բանտարկութեան պիտի դատապարտուին, եւ նոցա նաւակները պիտի գրաւուին:

—Երբ շէնքէ մը հրդեհ ծագի, այդ շէնքին տէրը 3 ոսկույ տուգանք կը վճարէ Ոստիկանութեան նախարարութեան: Արդ Պետական խորհուրդը որոշած է որ այսուհետեւ սոյն տուգանաց կէսը գործածուի ի նպաստ այն քաղաքային եւ զինուորական պաշտօնէից որք հրդեհի կամ ուրիշ աղէտի մը պատճառաւ վնաս կրած են:

—Երուսաղեմի մէջ յանձնախումբ մը կազմուած է որ պիտի քննէ այդ քաղաքին յոյն եւ կաթոլիկ կղերականաց մէջտեղ ծագած ծանր անհամաձայնութիւնները:

ԱՐԺԷՔ ԴՐԱՄՈՅ

Յունիս 8/20, 1891

Գոնոյիտէ	20 40	Բուժ. Երկ. բաժին	71 75
Պարտուց յարգարման թղթադրամ (Թասֆէյէ Ի Տիւրքիս Գոյմէսի)	49	Թահֆիլաթը Օսմ.	80 40
ԴՐԱՄՔ, Օսմ. ոսկին 100 է			
Մէհիպէ	108 2	Ռուսիոյ ռու.	90
Մէթալիք	100 30	Նաբոլէոն	87 8
Պէշիք	103	Գրիմից	51 40
Ալթըւք	103 40	Անգլ. ոսկի	110 3
Մանէթ թղթադրամ	7 87		

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆ Ա. ՏԱՌԱ ՊՅՈՒՆՆԵՐ

Ֆինանսընթ Եօգուշը, Ամերիգան խան